

Pensionärsrådet

241121

Rättigheter och skyldigheter

I patientlagen heter det att patienten ska få tillgång till en fast läkarkontakt i primärvården, men så fungerar det inte i praktiken.

Tina Mansson Söderlund, biträdande hälso- och sjukvårdsdirektör, Region Gävleborg. FOTO: HILG DENNIN/TT

LäkARBIST är en förklaring till att så många patienter i Gävleborg saknar fast läkarkontakt. FOTO: SAMUEL STEDIN/TT

Behov av fast läkare är inte särskilt relevant för oss som är relativt friska, säger Tina Mansson Söderlund, Region Gävleborg. FOTO: ALBERTO LODIANO

Ulrika Björklund Oras, läkare och verksamhetschef på Eira hälsocentral i Gävle. FOTO: BJÖRN HANERUS

Här får alla patienter egen läkare: "Självklart för oss"

Gävleborg

Eira hälsocentral i Gävle förser alla sina patienter med en fast läkarkontakt. Det är de ensamma om i hela Gävleborgs län. Ett arbetssätt som är till fördel för både läkarna och patienterna.

– Jag känner mina patienter och de känner mig, säger Ulrika Björklund Oras, läkare och verksamhetschef på Eira.

Som enda hälsocentral i Gävleborg kan Eira erbjuda fast läkarkontakt till alla sina patienter. FOTO: BJÖRN HANERUS

Att patienterna har en fast läkarkontakt betyder att de oftast får träffa samma läkare vid återkommande besök på hälsocentralen. I akuta fall däremot, när patienten behöver vård samma dag, går det inte alltid att lösa utan då kan patienten bli hänvisad till den läkare som har dagvård.

Det var självklart för oss redan från start, att patienterna inte bara skulle vara listade på hälsocentralen utan också på en viss läkare. Det är det arbetssätt som vi tror fungerar bäst, både för oss och för patienterna, säger.

Ulrika Björklund Oras, läkare

Lista: Så svårt är det att få egen läkare på hälsocentralen

Gävleborg

Att ha en egen doktor att vända sig till med sina krämpor är många pa-

Fakta Så många har fast läkarkontakt på hälsocentralerna
Eira, Gävle, 100 procent
Geffe läkargrupp, 94 procent

Vonnadalen, 61 procent
Bohåns hälsocentral, 61 procent
Sandviken Norra, 56 procent
City, Gävle, 55 procent

Strömsbro, 0 procent
Södertälje, 7 procent
Hamvånga, 4 procent
Delsbo-Frillesund, 4 procent

Tina Mansson Söderlund, biträdande hälso- och sjukvårdsdirektör med ansvar för bland annat primärvården i Region Gävleborg, är inte nöjd.

re kring vad det innebär att vara fast läkarkontakt. Man känner att man redan har jobbat upp över örmen och är rädd att ta på sig mer, säger Tina Mansson Söderlund.

Det handlar om att ställa om sitt arbetssätt. Det tar tid. Det går inte så fort som man skulle önska. Det kan finnas tveksamhet hos läkare kring vad det innebär att vara fast läkarkontakt. Man kan-

Att ha en egen doktor att vända sig till med sina krämpor är

Det har gått tio år sedan Eira hälsocentral för första gången slog upp portarna vid Slottstorgets i Gävle. Hälsocentralen, som drivs av värdiföretaget Praktikertjänst, har under hela den här perioden haft ambitionen att erbjuda alla patienter en "husläkare" eller fast läkarkontakt som det i dag kallas.

Det var självklart för oss redan från start, att patienterna inte bara skulle vara listade på hälsocentralen utan också på en viss läkare. Det är det arbetssätt som vi tror fungerar bäst, både för oss och för patienterna, säger.

Ulrika Björklund Oras, läkare

5.2 Fast läkarkontakt

Patienten ska få möjlighet att välja och få tillgång till en fast läkarkontakt hos den utförare inom primärvården som patienten valt genom listning enligt 7 kap. 3 a § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30). [Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#) | [Sveriges riksdag \(iksdagen.se\)](#) och Lag (2022:272) [SFS 2022:272 Lag om ändring i patientlagen \(2014:821\)](#) ([lagboken.se](#))

Rättighet

Rätten till fast läkarkontakt är lagstadgad.

Det är också stort fokus på Fast läkarkontakt i God och nära vård överenskommelsen.

Förra året ersattes fast läkarkontakt med statliga medel, det nationella målet var då satt på 55%, för i år finns inget mål. (De rapporterade svårigheterna med att kartlägga måluppfyllelsen, de varierande resultaten gör sammantaget att målen som sådana utgår ur överenskommelsen.)

Arbetet med att säkerställa att patienter som önskar en namngiven fast läkarkontakt i primärvården ska få möjlighet att välja en sådan, kopplad till den utförare som patienten har valt, måste fortsätta.

Så här säger Hälsovalshandboken

[handbok-halsoval-2025.pdf](#)

2.5.1 Fast läkarkontakt

Utföraren ska erbjuda patienten en fast läkarkontakt, som ska vara patientens förstahandsval vid planerade läkarbesök för åkommor som inte kräver sjukhusets resurser eller insatser av annan specialist. Fast läkarkontakt innebär att patienten ska ha kännedom om vem som är dennes läkare och vet hur denne vid behov kan komma i kontakt med sin läkare. I första hand ska utföraren säkerställa att personer boende på särskilt boende, patienter inskrivna i hemsjukvård i ordinärt boende, äldre personer, patienter med komplexa behov, kroniskt sjuka patienter med behov av långsiktig uppföljning erbjuds en fast läkarkontakt och kontinuitet.

Från Hälsovalskontorets uppföljningsrapport

Några hälsocentraler med en god läkarbemanning erbjuder de flesta patienter en fast läkarkontakt. Flera verksamhetsföreträdare uppger att de i första hand säkerställer att de med komplexa behov, kroniskt sjuka patienter med behov av långsiktig uppföljning, äldre personer, personer boende på SÄBO, patienter inskrivna i HSV erbjuds en fast läkarkontakt. En del hälsocentraler har börjat med att utse en fast läkarkontakt för de äldsta personerna och sedan succesivt gått ner i ålder. Hälsocentraler med hyrläkarberoende och ett ansträngt bemanningsläge har svårigheter att möta upp behovet och där bör verksamhetschefen göra prioritering av vilka patienter som ska tilldelas en fast läkarkontakt.

Observera att det ser relativt lika ut över landet med utmaningarna att erbjuda fast läkarkontakt, sen ska det ju inte bara vara ett namn på ett papper.

Vi har för få Specialister i allmänmedicin. Det som är viktigt att komma ihåg är även teamet på HC och att man måste hitta andra arbetssätt när man inte har full bemanning på ex. läkarsidan. Ex Valbo Din Hälsocentral de arbetar teambaserat med att styra patienten till rätt person [Så kan teambaserat arbetssätt minska hyrberoendet – Plexus](#)

Rättighet – fast vårdkontakt

5.3 Fast vårdkontakt

Bestämmelser om fast vårdkontakt infördes år 2010 i Hälso och sjukvårdslagen (2017:30) [Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#) | [Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](#) men finns numera i första hand i Hälso-och sjukvårdsförordningen (2017:80) [Hälso- och sjukvårdsförordning \(2017:80\)](#) | [Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](#) och i 6 kap. 2§ i Patientlagen (2014:821) [Patientlag \(2014:821\)](#) | [Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](#)

Utföraren ska erbjuda en fast vårdkontakt om patienten begär det, eller om det är nödvändigt för att tillgodose patientens behov av trygghet, kontinuitet, samordning, koordinering och säkerhet

Observera att de är de patienter som har behov av samordning mm som ska erbjudas fast vårdkontakt.

Fast vårdkontakt har funnits i lagstadgad sedan 2010.

Gävleborg sticker inte ut i landet utan läget är ungefär lika överallt när man tittar i nationella utvärderingar.

Så här säger Hälsovalshandboken

[handbok-halsoval-2025.pdf](#)

2.5.2 Fast vårdkontakt

Utföraren ska erbjuda en fast vårdkontakt om patienten begär det, eller om det är nödvändigt för att tillgodose patientens behov av trygghet, kontinuitet, samordning, koordinering och säkerhet. Fast vårdkontakt ska stärka patientens ställning och se till att patienten får en tydligt utpekad person som ska bistå och stödja patienten i kontakterna med vården och hjälpa till att samordna och koordinera alla vårdens insatser.

Uppföljning fast läkarkontakt och vårdkontakt

Hälsovalskontoret följer upp Fast läkarkontakt och Fast vårdkontakt.

Hälsovalskontoret skickar ut statistiken regelbundet. Alla som låg sämre till fick det som förbättringsåtgärd i samband med vår verksamhetsdialog.

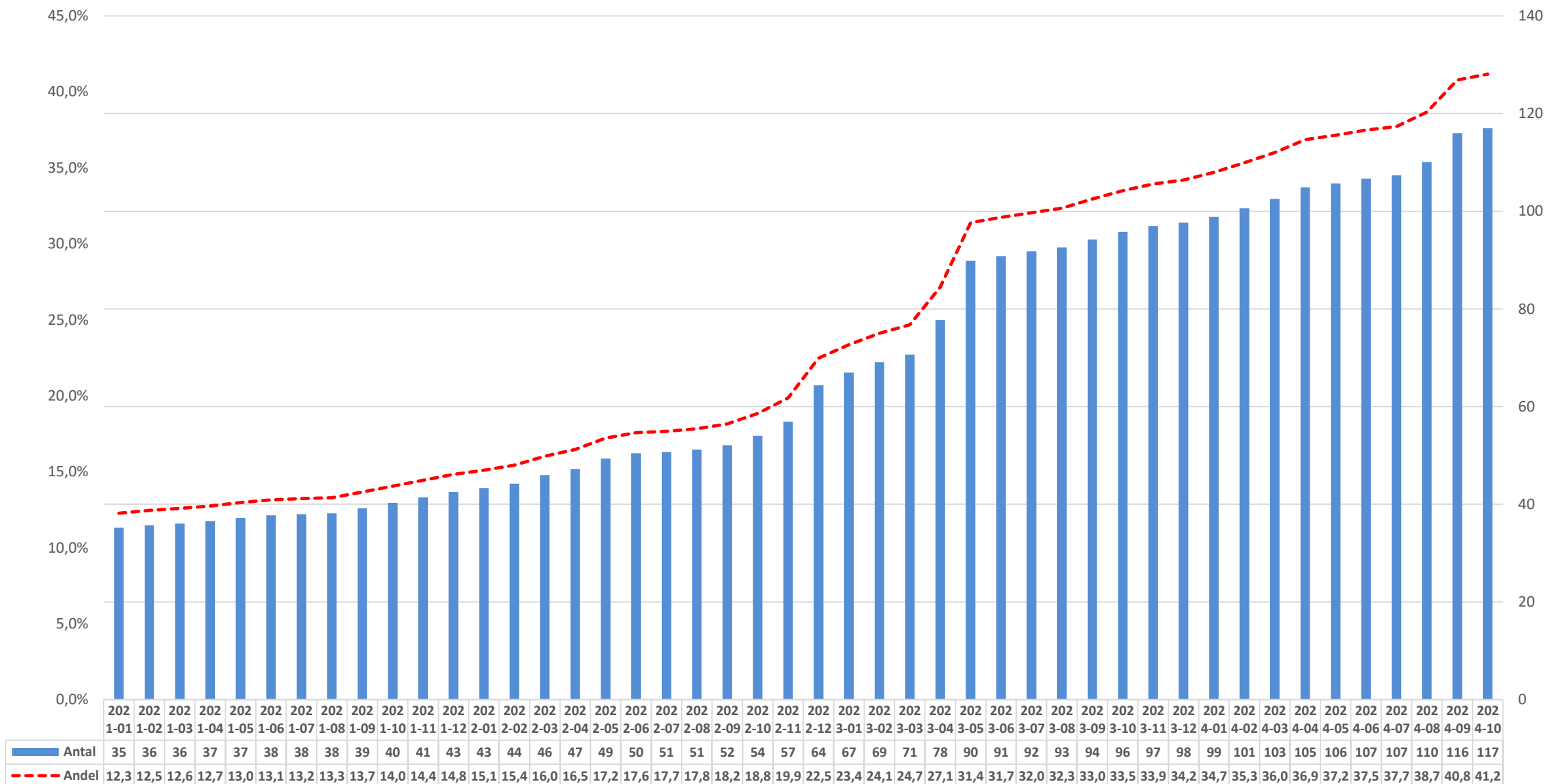
I den årliga avtalsrapporteringen som ska göras i början på nästa år så är dessa indikatorer med. Inga mål är satta men vi vill se en ökning.

Fast läkarkontakt, vårdkontakt

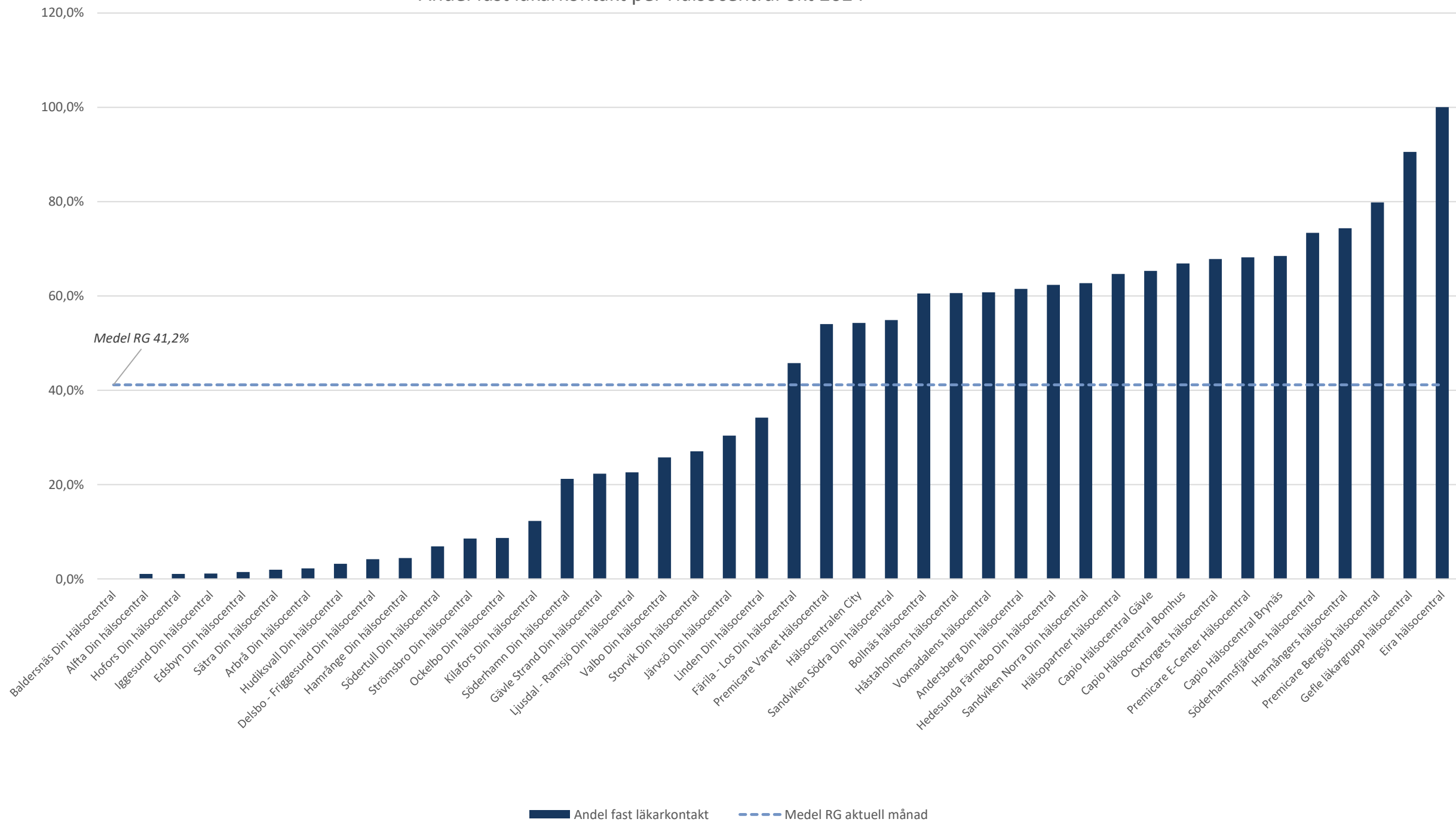
Oktober 2024

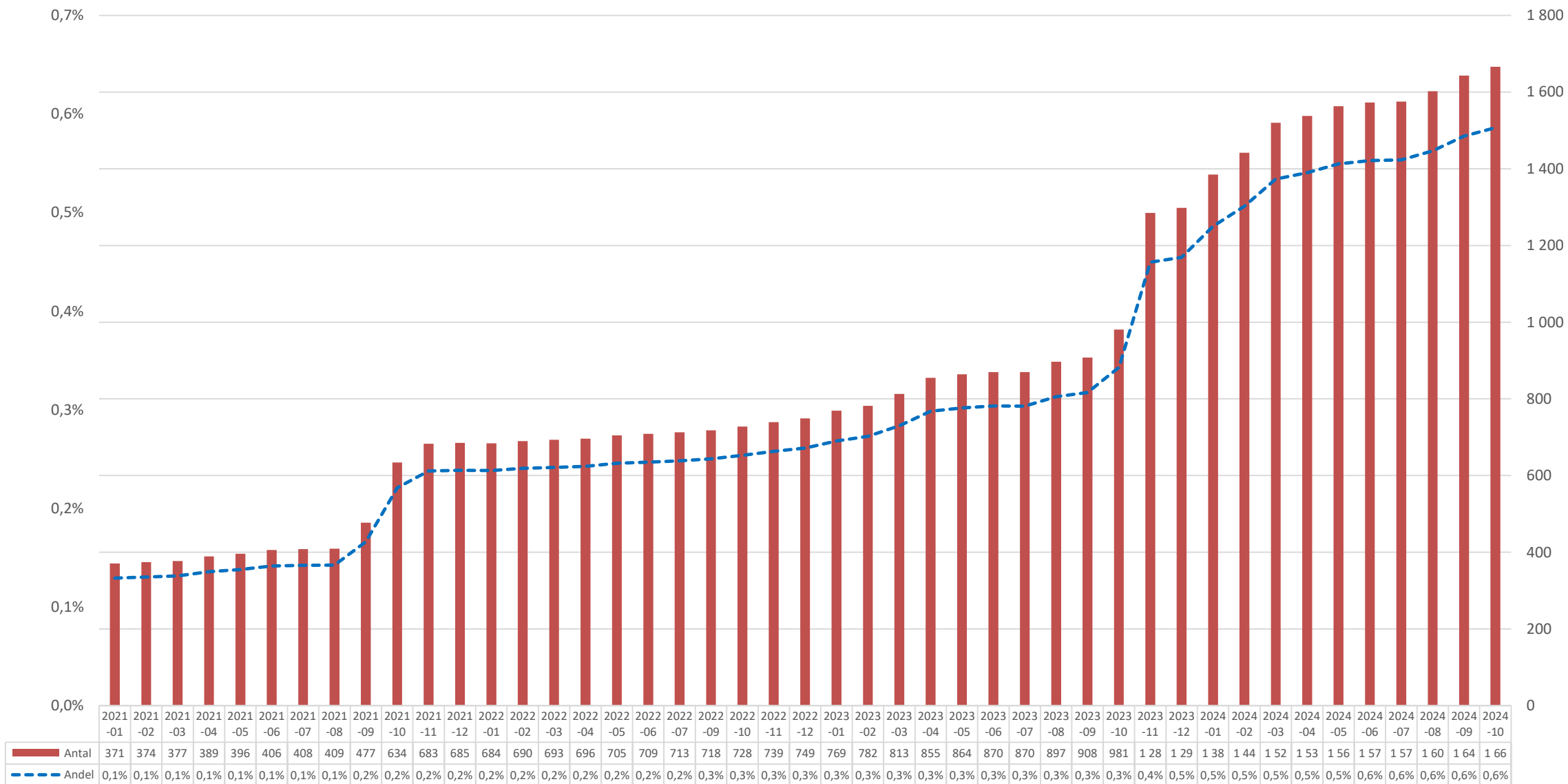
Andel fast läkarkontakt totalt Region Gävleborg och antal fasta läkarkontakter i tusental

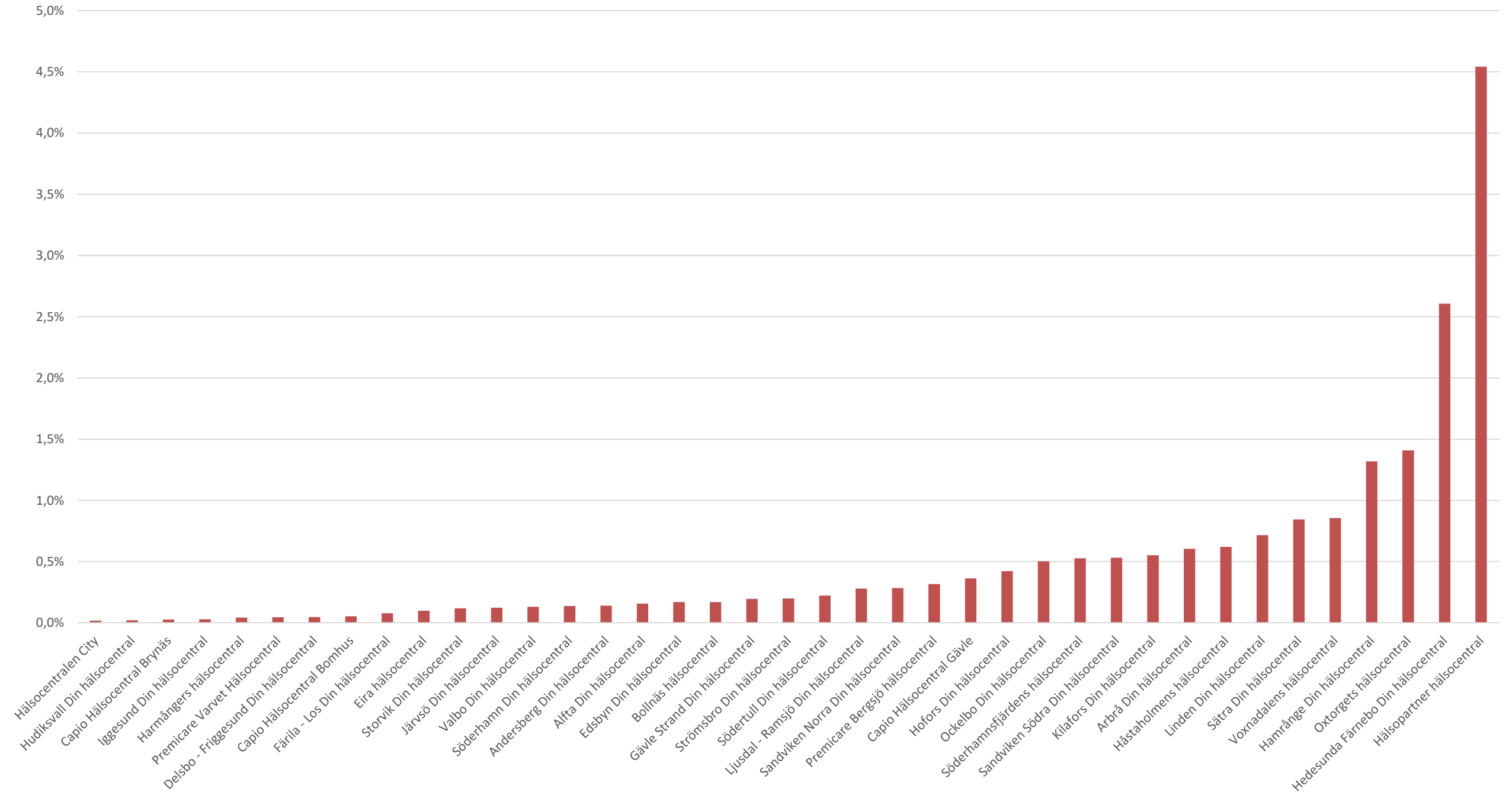
Andel fast läkarkontakt per Hälsocentral okt 2024

Andel fast vårdkontakt totalt Region Gävleborg och antal fasta vårdkontakter

Andel fast vårdkontakt per hälsocentral okt 2024

Så här säger Hälsovalshandboken

[handbok-halsoval-2025.pdf](#)

2.5.3 Samordning

Samtliga utförare ska ha minst en namngiven vårdsamordnare. Detta för att underlätta för patienter med komplexa behov och deras närstående. Samordningen runt våra mest sjuka är ett högt prioriterat område och vårdsamordnaren ska vara en nyckelperson för att förbättra samordningen och medverka till att fast vårdkontakt utses när behov finns. Utföraren ska utveckla arbetssätt och rutiner för att tidigt upptäcka patienter med samordningsbehov. Utföraren ska säkerställa en hög tillgänglighet med tydlig kommunicerad kontaktväg för individer som har svårigheter att använda sig av ordinarie kontaktvägar till hälsocentralen.